

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (šesto vijeće)

14. svibnja 2020.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Zaštita potrošača – Prava potrošača – Direktiva 2011/83/EU – Područje primjene – Članak 3. stavak 3. točka (f) – Pojam ‚ugovori koji se odnose na izgradnju novih građevina‘ – Članak 16. točka (c) – Pojam ‚roba koja je izrađena prema specifikacijama potrošača ili očito prilagođena potrošaču‘ – Ugovor između arhitekta i potrošača o izradi nacрта nove obiteljske kuće”

U predmetu C-208/19,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Landesgericht für Zivilrechtssachen Graz (Zemaljski građanski sud u Grazu, Austrija), odlukom od 5. veljače 2019., koju je Sud zaprimio 4. ožujka 2019., u postupku

NK

protiv

MS,

AS,

SUD (šesto vijeće),

u sastavu: M. Safjan, predsjednik vijeća, L. Bay Larsen i N. Jääskinen (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: G. Pitruzzella,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za osobu NK, F. Schubert, *Rechtsanwalt*,
- za španjolsku vladu, L. Aguilera Ruiz, u svojstvu agenta,
- za Europsku komisiju, B.-R. Killmann i C. Valero, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: njemački

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 2. točaka 3. i 4., članka 3. stavka 3. točke (f) i članka 16. točke (c) Direktive 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača, izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 85/577/EEZ i Direktive 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL 2011., L 304, str. 64.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 8., str. 260.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između osobe NK, s jedne strane, te osoba MS i AS, s druge strane, u vezi s plaćanjem osoba MS i AS naknade za arhitektonske usluge koje im je pružila osoba NK.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Uvodne izjave 3., 4., 7., 21. i 26. Direktive 2011/83 navode:
  - „(3) Člankom 169. stavkom 1. i točkom (a) članka 169. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) predviđa se da postizanju visoke razine zaštite potrošača Unija treba pridonositi primjenom mjera koje se donose na temelju njegovoga članka 114.
  - (4) [...] Usklađivanje određenih aspekata potrošačkih ugovora sklopljenih na daljinu i izvan poslovnih prostorija nužno je za promicanje stvarnog potrošačkog unutarnjeg tržišta na kojem se postiže prava ravnoteža između visoke razine zaštite potrošača i konkurentnosti poduzeća, uz istodobno poštovanje načela supsidijarnosti.

[...]

  - (7) Potpuna usklađenost nekih ključnih regulatornih aspekata trebala bi znatno povećati pravnu sigurnost kako za potrošače tako i za trgovce. [...] Nadalje, potrošači bi diljem Unije trebali uživati visoku zajedničku razinu zaštite.

[...]

  - (21) Ugovor sklopljen izvan poslovnih prostorija trebalo bi definirati kao ugovor sklopljen uz istovremenu fizičku prisutnost trgovca i potrošača, na mjestu koje nije poslovna prostorija trgovca, primjerice u potrošačevom domu ili na njegovom radnom mjestu. U kontekstu ugovora sklopljenih izvan poslovnih prostorija potrošač može biti pod potencijalnim psihološkim pritiskom ili može biti suočen s elementom iznenađenja, neovisno o tome je li potrošač tražio dolazak trgovca ili ne. [...]

[...]

  - (26) Ugovori koji se odnose na prijenos nepokretne imovine ili prava na nepokretnu imovinu ili na nastanak ili stjecanje takve nepokretne imovine ili prava, ugovori za izgradnju novih zgrada ili bitnu prenamjenu postojećih zgrada kao i ugovori za iznajmljivanje stambenih prostora u boravišne svrhe već su podložni nizu posebnih zahtjeva u nacionalnom zakonodavstvu. Ti ugovori obuhvaćaju primjerice ugovore za prodaju još neizgrađenih nekretnina i najam ili kupoprodaju s obročnom otplatom cijene i naknadnim prijenosom vlasništva. Odredbe ove Direktive nisu primjerene za te ugovore koje bi stoga trebalo isključiti iz njezinoga područja primjene. Bitna prenamjena je prenamjena koja se može usporediti s izgradnjom nove zgrade, na

primjer kad se zadržava jedino pročelje stare zgrade. Ugovore o uslugama, a posebno one koji se odnose na izgradnju aneksa zgrada (na primjer garaže ili verande) i one koji se odnose na popravak i obnovu zgrada, a ne na bitnu prenamjenu, trebalo bi uključiti u područje primjene ove Direktive jednako kao i ugovore koji se odnose na usluge posrednika za nekretnine i ugovore koji se odnose na iznajmljivanje stambenih prostora u svrhe koje nisu boravišne.”

4 Članak 1. te direktive propisuje:

„Svrha ove Direktive je doprinijeti pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta usklađivanjem određenih aspekata zakona i drugih propisa u državama članicama o ugovorima koji se sklapaju između potrošača i trgovaca, postižući visoku razinu zaštite potrošača.”

5 Članak 2. navedene direktive predviđa:

„Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

- (1) ‚potrošač‘ znači svaka fizička osoba koja u ugovorima obuhvaćenim ovom Direktivom djeluje u svrhe koje ne ulaze u okvir njezine trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti;
- (2) ‚trgovac‘ znači svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o tome je li u privatnom ili javnom vlasništvu, koja u vezi s ugovorima obuhvaćenim ovom Direktivom djeluje, uključujući i preko drugih osoba koje djeluju u njezino ime ili za njezin račun, u svrhe povezane sa svojom trgovačkom, poslovnom, obrtničkom ili profesionalnom djelatnošću;
- (3) ‚roba‘ znači sve opipljive pokretnine, s izuzetkom pokretnina koje se prodaju putem izvršenja ili drukčije na temelju zakonske ovlasti; voda, plin i električna energija smatraju se robom u smislu ove Direktive kad se nude za prodaju u ograničenom obujmu ili određenoj kvaliteti;
- (4) ‚roba izrađena prema specifikacijama potrošača‘ znači roba koja nije gotova roba nego je izrađena na temelju pojedinačnog izbora ili odluke potrošača;
- (5) ‚kupoprodajni ugovor‘ znači svaki ugovor prema kojem vlasništvo nad robom trgovac prenosi ili se obvezuje prenijeti na potrošača, a potrošač plaća ili se obvezuje platiti njezinu cijenu, uključujući i svaki ugovor čiji su predmet i roba i usluge;
- (6) ‚ugovor o usluzi‘ znači svaki ugovor osim kupoprodajnog ugovora, prema kojem trgovac isporučuje ili se obvezuje isporučiti uslugu potrošaču, a potrošač plaća ili se obvezuje platiti njezinu cijenu;

[...]

- (8) ‚ugovor sklopljen izvan poslovnih prostorija‘ znači ugovor između trgovca i potrošača:
  - (a) sklopljen u istovremenoj fizičkoj prisutnosti trgovca i potrošača, na mjestu koje nije poslovna prostorija trgovca;

[...]”

6 U članku 3. iste direktive navodi se:

„1. Ova se Direktiva primjenjuje, pod uvjetima i u mjeri određenoj u njezinim odredbama, na svaki ugovor sklopljen između trgovca i potrošača.

[...]

3. Ova se Direktiva ne primjenjuje na ugovore:

[...]

(f) za izgradnju novih građevina, bitnu prenamjenu postojećih građevina i za iznajmljivanje stambenih prostora u boravišne svrhe;

[...]”

7 Članak 6. Direktive 2011/83 predviđa:

„1. Prije nego što ugovor na daljinu ili ugovor sklopljen izvan poslovnih prostorija ili bilo koja odgovarajuća ponuda postanu obvezujući za potrošača, trgovac na jasan i razumljiv način pruža kupcu sljedeće informacije:

[...]

(h) kada postoji pravo odustajanja, uvjete, istek roka i postupke za ostvarivanje toga prava u skladu s člankom 11. stavkom 1. kao i uzorak obrasca za odustajanje određen u Prilogu I.(B);

[...]

(k) kada pravo odustajanja nije predviđeno u skladu s člankom 16., informaciju da potrošač neće moći iskoristiti pravo odustajanja ili, kada je to primjenjivo, okolnosti pod kojima potrošač gubi pravo odustajanja;

[...]”

8 Članak 7. stavak 3. te direktive propisuje:

„Kada potrošač želi da izvršenje usluga ili isporuka vode, plina ili električne energije koji se ne nude za prodaju u ograničenom obujmu ili određenoj kvaliteti, ili područnoga grijanja započne prije isteka roka za odustajanje predviđenog u članku 9. stavku 2., trgovac od proizvođača zahtijeva da takav izričit zahtjev podnese na trajnom nosaču podataka.”

9 Članak 9. stavak 1. navedene direktive glasi:

„Osim kad se primjenjuju izuzeci predviđeni u članku 16., potrošač ima rok od 14 dana da odustane od ugovora na daljinu ili ugovora sklopljenog izvan poslovnih prostorija, a da za to ne navede nikakav razlog i da ne snosi troškove osim troškova predviđenih u članku 13. stavku 2. i članku 14.”

10 Članak 10. stavak 1. te direktive propisuje:

„Ako trgovac potrošaču nije pružio informaciju o pravu odustajanja kako se propisuje točkom (h) članka 6. stavka 1., rok za odustajanje istječe 12 mjeseci od kraja prvobitnog roka za odustajanje, kako je određen u skladu s člankom 9. stavkom 2.”

11 U skladu s člankom 12. Direktive 2011/83:

„Ostvarenjem prava odustajanja prestaju obveze stranaka da:

(a) izvrše ugovor na daljinu ili ugovor sklopljen izvan poslovnih prostorija; ili

[...]”

12 Članak 14. te direktive u stavcima 3. i 4. određuje:

„3. Kad potrošač ostvari svoje pravo odustajanja nakon što je dostavio zahtjev u skladu s člankom 7. stavkom 3. ili člankom 8. stavkom 8., potrošač plaća trgovcu iznos koji je razmjeran onom što je isporučeno do trenutka kad je potrošač obavijestio trgovca o ostvarenju prava odustajanja, u odnosu na puno pokriće ugovora. Razmjeran iznos koji potrošač treba platiti trgovcu izračunava se na temelju ukupne cijene usuglašene u ugovoru. Ako je ukupna cijena prevelika, razmjerni iznos izračunava se na temelju tržišne cijene onog što je isporučeno.

4. Potrošač ne snosi troškove za:

- (a) izvršavanje usluga ili isporuku vode, plina ili električne energije koji se ne nude za prodaju u ograničenom obujmu ili određenoj kvaliteti, ili područnog grijanja, u potpunosti ili djelomično tijekom roka za odustajanje, kad:
  - i. trgovac nije pružio informacije u skladu s točkama (h) ili (j) članka 6. stavka 1.; ili
  - ii. potrošač nije izričito zatražio da izvršavanje započne tijekom roka za odustajanje u skladu s člankom 7. stavkom 3. i člankom 8. stavkom 8.; ili

[...]”.

13 U članku 16. navedene direktive predviđa se:

„Države članice ne predviđaju pravo odustajanja određeno u člancima 9. do 15. u odnosu na ugovore na daljinu i ugovore sklopljene izvan poslovnih prostorija u pogledu sljedećeg:

- (a) ugovora za usluge nakon što je usluga u potpunosti izvršena ako je izvršavanje počelo uz izričiti prethodni pristanak potrošača i uz potvrdu da će svoje pravo na odustajanje izgubiti čim je trgovac ugovor u potpunosti izvršio;

[...]

- (c) isporuke robe koja je izrađena prema specifikacijama potrošača ili očito prilagođena potrošaču;

[...]”

Austrijsko pravo

14 Članak 1. Bundesgesetzes über Fernabsatz- und auserhalb von Geschäftsräumen geschlossene Verträge (Savezni zakon o ugovorima na daljinu i ugovorima sklopljenim izvan poslovnih prostorija, BGBl. I, 33/2014, u daljnjem tekstu: FAGG), kojim je Direktiva 2011/83 prenesena u austrijski pravni poredak, glasi:

„1. Ovaj savezni zakon primjenjuje se na ugovore između trgovaca i potrošača sklopljene na daljinu i izvan poslovnih prostorija [...].

2. Ovaj se savezni zakon ne primjenjuje [...] na ugovore:

[...]

- (7) za izgradnju novih građevina, bitnu prenamjenu postojećih građevina i za iznajmljivanje stambenih prostora u boravišne svrhe;

[...]”

15 Člankom 4. FAGG-a određuje se:

„1. Prije nego što ugovor ili izjava o prihvatu ugovorne obveze postanu obvezujući za potrošača, trgovac na jasan i razumljiv način pruža kupcu sljedeće informacije:

[...]

(8) ako postoji pravo na raskid ugovora, o uvjetima, rokovima i postupku za ostvarivanje tog prava,

[...]

(10) kada je to primjenjivo, o potrošačevoj obvezi plaćanja razmjernog iznosa za već pružene usluge u skladu s člankom 16. ako raskida ugovor,

(11) kada je to primjenjivo, o nepostojanju prava na raskid ugovora u skladu s člankom 18. ili o okolnostima pod kojima potrošač gubi pravo na raskid ugovora,

[...]”

16 Člankom 10. FAGG-a predviđa se:

„Ako se ugovor na daljinu ili ugovor sklopljen izvan poslovnih prostorija odnosi na uslugu, [...], a kada potrošač želi da trgovac započne s izvršenjem usluga prije isteka roka za raskid predviđenog u članku 11., trgovac od potrošača mora zahtijevati da podnese takav izričit zahtjev za prijekovremeno izvršenje ugovora, i to na trajnom nosaču podataka u slučaju ugovora sklopljenog izvan poslovnih prostorija.”

17 Člankom 11. stavkom 1. FAGG-a određuje se:

„Potrošač može odustati od ugovora na daljinu ili ugovora sklopljenog izvan poslovnih prostorija u roku od 14 dana a da za to ne navede nikakav razlog.”

18 Člankom 12. stavkom 1. FAGG-a određuje se:

„Ako trgovac nije ispunio svoju obvezu informiranja u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom 8., rok za raskid predviđen u članku 11. produljuje se za dvanaest mjeseci.”

19 Članak 16. FAGG-a glasi:

„1. Ako potrošač u skladu s člankom 11. stavkom 1. raskine ugovor o pružanju usluga [...] nakon što je podnio zahtjev u skladu s člankom 10., a trgovac je započeo s izvršenjem ugovora, dužan je platiti iznos koji je razmjernan onomu što je isporučeno do raskida, u odnosu na ukupnu cijenu usuglašenu u ugovoru. [...]

2. Ne postoji obveza razmjernog plaćanja u skladu sa stavkom 1. ako trgovac nije ispunio svoju obvezu informiranja u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom 8. i člankom 10.

[...]”

20 Člankom 18. FAGG-a predviđa se:

„1. Potrošač nema pravo na raskid ugovora u odnosu na ugovore na daljinu i ugovore sklopljene izvan poslovnih prostorija u pogledu:

(1) usluga, kada je trgovac – na temelju izričitog zahtjeva potrošača u skladu s člankom 10. i potvrde potrošača da je upoznat s time da će u slučaju potpunog izvršenja ugovora izgubiti svoje pravo na odustajanje – počeo izvršavati usluge još prije isteka roka za raskid u skladu s člankom 11., a usluga je zatim u potpunosti izvršena.

[...]

(3) robe koja je izrađena prema specifikacijama potrošača ili očito prilagođena potrošaču,

[...]”

Glavni postupak i prethodna pitanja

21 Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da su 22. prosinca 2016. osobe MS i AS, potrošači u smislu Direktive 2011/83, sklopile s osobom NK, arhitektom i trgovcem u smislu te direktive, izvan njezinih poslovnih prostora ugovor o projektiranju nove obiteljske kuće.

22 Osoba NK 2. veljače 2017. prosljedila je osobama MS i AS izrađeni građevinski nacrt, sažet prikaz troškova i račun od 3780 eura za pruženu uslugu.

23 Porukom elektroničke pošte od 12. veljače 2017. osobe MS i AS obavijestile su osobu NK da su nezadovoljne kvalitetom te usluge te da odmah raskidaju ugovorni odnos i da odustaju od zadaća projektiranja koje su joj povjerile.

24 Osoba NK pokrenula je postupak pred Bezirksgerichtom Graz-Ost (Općinski sud u Grazu-Istok, Austrija) s ciljem da se osobama MS i AS naloži plaćanje naknada za pružene usluge projektiranja. U svojoj je tužbi osoba NK ponajprije tvrdila da FAGG nije primjenjiv na ugovor o arhitektonskim uslugama sklopljen s potonjima jer su se pružene usluge odnosile na izgradnju nove građevine te su, slijedom toga, bile obuhvaćene izuzećem predviđenim u članku 1. stavku 2. točki 7. FAGG-a. U svakom slučaju, pod pretpostavkom da je FAGG primjenjiv, osoba NK tvrdila je da osobe MS i AS na temelju članka 18. stavka 1. točke 3. FAGG-a nemaju pravo odustajanja u pogledu tog ugovora jer je on podrazumijevao izradu nacrtu očito prilagođenih njihovim potrebama. Naposljetku, osoba NK pojasnila je da su izrađeni nacrti roba u smislu članka 2. točaka 3. i 4. Direktive 2011/83.

25 Osobe MS i AS zahtijevale su odbijanje tužbe, pri čemu su primijetile da se FAGG primjenjuje na ugovor o kojem je riječ u glavnom postupku. Naime, osim što se članak 3. stavak 3. točka (f) Direktive 2011/83, koji je u austrijski pravosudni poredak prenesen člankom 1. stavkom 2. točkom 7. FAGG-a, odnosi na građevinske usluge, a ne na usluge projektiranja, ugovori o arhitektonskim uslugama nisu navedeni na popisu ugovora koji su isključeni iz područja primjene te direktive, kako je naveden u njezinoj uvodnoj izjavi 26.

26 Osobe MS i AS istaknule su da je, s obzirom na to da osoba NK nije poštovala svoje obveze informiranja na temelju članka 4. stavka 1. točaka 8. i 10. FAGG-a, četrnaestodnevni rok za odustajanje predviđen člankom 11. stavkom 1. FAGG-a produljen za dvanaest mjeseci, u skladu s člankom 12. stavkom 1. FAGG-a, tako da je odustajanje od 12. veljače 2017. valjano. Osim toga, osoba NK započela je izvršavati ugovor prije isteka roka za odustajanje a da nije zatražila od osoba MS i AS da podnesu izričit zahtjev za prijevremeno izvršenje ugovora (članak 10. FAGG-a). Naposljetku, obveza

osoba MS i AS da plate razmjerni iznos u slučaju odustajanja, kako je predviđena člankom 16. stavkom 1. FAGG-a, ne postoji, s obzirom na to da osoba NK nije ispunila svoje obveze informiranja. Osobe MS i AS stoga nisu dužne platiti nikakvu naknadu.

- 27 Presudom od 12. lipnja 2018. Bezirksgericht Graz-Ost (Općinski sud u Grazu-Istok) odbio je zahtjev osobe NK u cijelosti. Doduše, taj je sud ocijenio da je ugovor o kojem je riječ u glavnom postupku obuhvaćen područjem primjene FAGG-a jer se ne odnosi na izgradnju nove građevine u smislu njegova članka 1. stavka 2. točke 7. Isto tako, smatrao je da, u skladu s člankom 18. stavkom 1. točkom 3. FAGG-a, osobe MS i AS nemaju pravo odustajanja jer je građevinski nacrt obiteljske kuće trebao biti izrađen prema željama zainteresiranih osoba. Međutim, navedeni je sud presudio da, s obzirom na to da obveze obavještanja predviđene člankom 4. stavkom 1. točkama 8. i 10. FAGG-a nisu bile ispunjene, osobe MS i AS nisu dužne platiti nikakvu naknadu na temelju članka 16. stavka 1. FAGG-a.
- 28 Osoba NK podnijela je protiv te presude žalbu Landesgerichtu für Zivilrechtssachen Graz (Zemaljski građanski sud u Grazu, Austrija).
- 29 Sud koji je uputio zahtjev najprije dvoji o tome je li ugovor o pružanju arhitektonskih usluga koji se sastoji od projektiranja nove, još neizgrađene građevine obuhvaćen pojmom „ugovor za izgradnju nove građevine” u smislu članka 3. stavka 3. točke (f) Direktive 2011/83. Argument u prilog potvrdnom odgovoru bio bi taj da je za izgradnju nove građevine nužno potrebno projektiranje, zajedno s izradom građevinskih nacrti, tako da ugovor o pružanju usluga projektiranja potrebnih za građevinski projekt nužno čini dio usluga koje se pružaju u vezi s izgradnjom nove građevine. Međutim, niječan odgovor na to pitanje mogao bi se temeljiti na argumentu prema kojem, u slučaju kada glavna usluga na temelju arhitektonskog ugovora predviđa samo izradu nacrti, takva usluga u užem smislu nije obuhvaćena izgradnjom zgrade.
- 30 U slučaju da je trebalo prihvatiti niječan odgovor i, posljedično, primijeniti FAGG na glavni postupak, valjalo bi utvrditi jesu li osobe MS i AS s pravom odustale od ugovora o kojem je riječ u glavnom postupku i trebaju li platiti naknadu za usluge koje je već pružila osoba NK. U tom se kontekstu osobito postavlja pitanje ulazi li taj ugovor u kategoriju onih koji se odnose na „isporuku robe koja je izrađena prema specifikacijama potrošača ili očito prilagođena potrošaču”, za koju članak 16. točka (c) Direktive 2011/83 isključuje svako pravo odustajanja.
- 31 U tim okolnostima Landesgericht für Zivilrechtssachen Graz (Zemaljski građanski sud u Grazu) odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Je li ugovor između arhitekta i potrošača, prema čijem je sadržaju arhitekt dužan (isključivo) projektirati novu obiteljsku kuću, uključujući izradu nacrti, ugovor ‚za izgradnju novih građevina’ u smislu članka 3. stavka 3. točke (f) Direktive [2011/83]?”

2. U slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje:

Je li ugovor između arhitekta i potrošača, prema čijem je sadržaju arhitekt dužan projektirati novu obiteljsku kuću u skladu sa specifikacijama i zahtjevima svojih naručitelja te izraditi nacрте u vezi s tim, ugovor za isporuku ‚robe koja je izrađena prema specifikacijama potrošača ili očito prilagođena potrošaču’ u smislu članka 16. točke (c) te članka 2. točaka (3) i (4) Direktive [2011/83]?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 32 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 3. stavak 3. točku (f) Direktive 2011/83 tumačiti na način da ugovor sklopljen između arhitekta i potrošača na temelju kojeg se prvi obvezuje za potonjeg isključivo projektirati novu obiteljsku kuću i, u tom kontekstu, izraditi nacрте predstavlja ugovor za izgradnju nove građevine u smislu te odredbe.
- 33 U skladu s člankom 3. stavkom 3. točkom (f) Direktive 2011/83, ta se direktiva ne primjenjuje, među ostalim, na ugovore za izgradnju novih građevina.
- 34 Najprije valja utvrditi da pojam „ugovor za izgradnju nove građevine” tom direktivom nije definiran.
- 35 Međutim, u uvodnoj izjavi 26. Direktive 2011/83 navodi se da su ugovori za, među ostalim, izgradnju novih zgrada ili bitnu prenamjenu postojećih zgrada i koji se, primjerice, odnose na prodaju još neizgrađenih nekretnina ili prodaju na kredit već podvrgnuti određenom broju posebnih zahtjeva u nacionalnom zakonodavstvu i da bi, s obzirom na to da odredbe te direktive nisu prikladne za te ugovore, oni stoga trebali biti isključeni iz područja primjene navedene direktive. Navedena uvodna izjava u tom pogledu pojašnjava da bitnom prenamjenom postojeće zgrade treba smatrati prenamjenu koja se može usporediti s izgradnjom nove zgrade, na primjer kad se zadržava jedino pročelje stare zgrade.
- 36 S druge strane, u skladu s tom uvodnom izjavom, ugovore o uslugama, a posebno one koji se odnose na izgradnju aneksa zgrada (na primjer garaže ili verande) i one koji se odnose na popravak i obnovu zgrada, a ne na bitnu prenamjenu, trebalo bi uključiti u područje primjene Direktive 2011/83, jednako kao i ugovore koji se odnose na usluge posrednika za nekretnine i ugovore koji se odnose na iznajmljivanje stambenih prostora u svrhe koje nisu boravišne.
- 37 U svojim pisanim očitovanjima osoba NK poziva se na uvodnu izjavu 26. Direktive 2011/83 u potporu tvrdnji da ugovor sklopljen između arhitekta i potrošača, poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, na temelju kojeg se prvi obvezuje za potonjeg isključivo projektirati novu obiteljsku kuću i, u tom kontekstu, izraditi nacрте, predstavlja ugovor za izgradnju nove građevine u smislu članka 3. stavka 3. točke (f) te direktive te je stoga isključen iz njezina područja primjene.
- 38 Ta se argumentacija ne može prihvatiti.
- 39 Naime, kao što to proizlazi iz članka 1. Direktive 2011/83, u vezi s njezinim uvodnim izjavama 3., 4. i 7., svrha je te direktive osigurati visoku razinu zaštite potrošača. Osim toga, u politikama Unije zaštita potrošača – koji se nalaze u podređenom položaju u odnosu na trgovce pa ih se stoga treba smatrati manje informiranima, ekonomski slabijima i pravno manje iskusnima u odnosu na njihove suugovaratelje – sadržana je u članku 169. UFEU-a i u članku 38. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (presuda od 27. ožujka 2019., slewo, C-681/17, EU:C:2019:255, t. 32. i navedena sudska praksa).
- 40 Osim toga, kada se tekst koji treba tumačiti nalazi u odredbi koja predstavlja odstupanje od načela ili, konkretnije, od pravila prava Unije kojima je cilj zaštita potrošača, potrebno ga je usko tumačiti (vidjeti u tom smislu presude od 10. ožujka 2005., EasyCar, C-336/03, EU:C:2005:150, t. 21.; od 27. ožujka 2019., slewo, C-681/17, EU:C:2019:255, t. 34. i od 12. ožujka 2020., Verbraucherzentrale Berlin, C-583/18, EU:C:2020:199, t. 27.).
- 41 Iz toga slijedi da članak 3. stavak 3. točku (f) Direktive 2011/83 treba tumačiti usko, s obzirom na to da on isključuje iz njezina područja primjene ugovore koji se odnose na izgradnju novih građevina.

- 42 S tim u vezi, budući da se tekst te odredbe izričito odnosi na ugovore za „izgradnju novih građevina”, njihov predmet nužno mora biti izgradnja nove zgrade. Iz uvodne izjave 26. Direktive 2011/83 proizlazi da njezine odredbe, kao što su članci 9. do 16., koji se odnose na pravo odustajanja, nisu prikladne za takve ugovore.
- 43 Međutim, ugovor na temelju kojeg se arhitekt obvezuje da će za potrošača isključivo projektirati novu obiteljsku kuću, a na temelju tog projektiranja možda nikada ne dođe do stvarne izgradnje, sklopljen je mnogo prije postupka izgradnje nove građevine, da bi mogao biti obuhvaćen pojmom „ugovor za izgradnju nove građevine” u smislu članka 3. stavka 3. točke (f) Direktive 2011/83.
- 44 U ovom slučaju iz spisa kojim Sud raspolaže proizlazi da je osoba NK, u skladu s ugovorom o kojem je riječ u glavnom postupku, samo projektirala za osobe MS i AS novu obiteljsku kuću, tako što je izradila nacрте u tu svrhu. Osim toga, sud koji je uputio zahtjev formulirao je prethodna pitanja oslanjajući se na pretpostavku da je uloga arhitekta ograničena na takvu zadaću.
- 45 U tim okolnostima ne može se smatrati da se ugovor poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku odnosi na izgradnju nove građevine.
- 46 Osim toga, isključenje iz područja primjene Direktive 2011/83 svih ugovora o pružanju arhitektonskih usluga povezanih s izgradnjom novih građevina, poput ugovora na temelju kojih se arhitekt obvezuje da će za potrošača isključivo projektirati novu obiteljsku kuću, čak i ako ne postoji uska veza takvih ugovora sa stvarnom izgradnjom novih građevina, može proizlaziti samo iz širokog tumačenja članka 3. stavka 3. točke (f) Direktive 2011/83 i stoga bi bilo protivno cilju te direktive.
- 47 Stoga, iako je točno da ugovor između arhitekta i potrošača, na temelju kojeg se prvi obvezuje za potonjeg isključivo projektirati novu obiteljsku kuću i, u tom kontekstu, izraditi nacрте, može biti sklopljen prije buduće izgradnje nove građevine, ne može se smatrati da se takav ugovor odnosi na izgradnju nove građevine u smislu članka 3. stavka 3. točke (f) Direktive 2011/83.
- 48 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da članak 3. stavak 3. točku (f) Direktive 2011/83 treba tumačiti na način da ugovor sklopljen između arhitekta i potrošača na temelju kojeg se prvi obvezuje za potonjeg isključivo projektirati novu obiteljsku kuću i, u tom kontekstu, izraditi nacрте ne predstavlja ugovor za izgradnju nove građevine u smislu te odredbe.

Drugo pitanje

- 49 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 2. točke 3. i 4. te članak 16. točku (c) Direktive 2011/83 tumačiti na način da ugovor sklopljen između arhitekta i potrošača na temelju kojeg se prvi obvezuje za potonjeg, u skladu s njegovim zahtjevima i željama, isključivo projektirati novu obiteljsku kuću i, u tom kontekstu, izraditi nacрте predstavlja ugovor o isporuci robe koja je izrađena prema specifikacijama potrošača ili očito prilagođena potrošaču u smislu te odredbe.
- 50 U tom pogledu valja podsjetiti na to da članci 9. do 16. Direktive 2011/83 potrošaču daju pravo odustajanja, osobito nakon sklapanja ugovora sklopljenog izvan poslovnih prostorija u smislu članka 2. točke 8. te direktive, i utvrđuju uvjete i načine ostvarivanja tog prava (vidjeti u tom smislu presudu od 7. kolovoza 2018., *Verbraucherzentrale Berlin*, C-485/17, EU:C:2018:642, t. 32.).
- 51 Cilj tih odredbi naveden je osobito u uvodnoj izjavi 21. navedene direktive, u skladu s kojom, ako se nalazi izvan poslovnih prostorija trgovca, potrošač može biti pod potencijalnim psihološkim pritiskom ili može biti suočen s elementom iznenađenja, neovisno o tome je li tražio dolazak trgovca ili nije (vidjeti u tom smislu presudu od 7. kolovoza 2018., *Verbraucherzentrale Berlin*, C-485/17, EU:C:2018:642, t. 33.).

- 52 U skladu s člankom 9. stavkom 1. Direktive 2011/83, osim u slučajevima u kojima se primjenjuju izuzeća predviđena u njezinu članku 16., potrošač ima rok od 14 dana da odustane od ugovora sklopljenog izvan poslovnih prostorija a da ne snosi troškove osim troškova predviđenih u članku 13. stavku 2. i članku 14. navedene direktive.
- 53 Iz članka 12. točke (a) Direktive 2011/83 proizlazi da ostvarivanjem prava odustajanja prestaju obveze stranaka da izvrše ugovor sklopljen izvan poslovnih prostorija.
- 54 Međutim, članak 16. navedene direktive predviđa izuzeća od prava odustajanja, osobito u slučaju iz točke (c) tog članka, od ugovora sklopljenih izvan poslovnih prostorija koji se odnose na isporuku robe koja je izrađena prema specifikacijama potrošača ili očito prilagođena potrošaču.
- 55 U svojim pisanim očitovanjima osoba NK tvrdi da je to izuzeće od prava odustajanja primjenjivo u ovom slučaju jer građevinski nacrti o kojima je riječ u glavnom postupku spadaju u tu kategoriju robe.
- 56 U vezi s tim, članak 16. točku (c) Direktive 2011/83, koji čini izuzeće od prava odustajanja, kao odredbu prava Unije kojom se ograničavaju prava dodijeljena radi zaštite potrošača, treba usko tumačiti, kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točki 40. ove presude.
- 57 Iz definicija navedenih u članku 2. točkama 3. i 4. Direktive 2011/83 proizlazi da pojam „roba proizvedena prema specifikacijama potrošača” treba shvatiti kao da se odnosi na opipljive pokretnine, koje nisu gotova roba, nego su izrađene na temelju pojedinačnog izbora ili odluke potrošača.
- 58 Točno je da ugovor sklopljen između arhitekta i potrošača na temelju kojeg se prvi obvezuje za potonjeg, u skladu s njegovim zahtjevima i željama, isključivo projektirati novu obiteljsku kuću nužno podrazumijeva da je arhitekt izradio građevinske nacрте, koji su potom predani potrošaču kako bi se mogao njima koristiti za sljedeće građevinske radove. Ti se nacrti mogu dostaviti kao dokumenti u papirnatom obliku ili imati oblik digitalnih datoteka. U prvom slučaju oni predstavljaju opipljive pokretnine koje izradi arhitekt na temelju smjernica i izbora potrošača.
- 59 Ipak, ostaje činjenica da se glavni predmet takvog ugovora sastoji od toga da arhitekt pruža intelektualnu uslugu koja se sastoji od projektiranja nove obiteljske kuće, pri čemu je izrada nacrta kao robe tek sekundarna u odnosu na glavnu uslugu koja se pruža.
- 60 Stoga se za ugovor poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku ne može smatrati da se odnosi na isporuku robe koja je izrađena prema specifikacijama potrošača ili očito prilagođena potrošaču, u smislu članka 16. točke (c) Direktive 2011/83.
- 61 Nasuprot tomu, takav ugovor obuhvaćen je pojmom „ugovor o usluzi”, za koji ta direktiva u članku 16. točki (a) također predviđa izuzeće od prava odustajanja nakon što je usluga u potpunosti izvršena, ali pod uvjetom da je izvršavanje počelo uz izričit prethodni pristanak potrošača i da je on također potvrdio da će svoje pravo na odustajanje izgubiti čim je trgovac ugovor u potpunosti izvršio.
- 62 Naime, pojam „ugovor o usluzi” široko je definiran u članku 2. točki 6. Direktive 2011/83, tako da obuhvaća svaki ugovor osim kupoprodajnog ugovora, prema kojem trgovac isporučuje ili se obvezuje isporučiti uslugu potrošaču, a potrošač plaća ili se obvezuje platiti njezinu cijenu. Iz teksta te odredbe proizlazi da taj pojam treba shvatiti na način da uključuje sve ugovore koji nisu obuhvaćeni pojmom „kupoprodajni ugovor”, definiranim u članku 2. točki 5. te direktive (vidjeti u tom smislu presudu od 12. ožujka 2020., Verbraucherzentrale Berlin, C-583/18, EU:C:2020:199, t. 22.).
- 63 Međutim, ugovor poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, čiji je jedini cilj projektiranje nove obiteljske kuće, ne odnosi se na prijenos vlasništva nad robom u smislu članka 2. točke 5. Direktive 2011/83.

- 64 U ovom se slučaju čini da uvjeti primjene izuzeća od prava odustajanja predviđenog u članku 16. točki (a) Direktive 2011/83 – to jest izričit prethodni pristanak potrošača glede izvršenja predmetne usluge, s jedne strane, i informacije koje je trgovac dao o ostvarivanju prava odustajanja, s druge strane – nisu bili ispunjeni, što je, međutim, dužan provjeriti sud koji je uputio zahtjev.
- 65 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na drugo pitanje valja odgovoriti tako da članak 2. točke 3. i 4. kao i članak 16. točku (c) Direktive 2011/83 treba tumačiti na način da ugovor sklopljen između arhitekta i potrošača na temelju kojeg se prvi obvezuje za potonjeg, u skladu s njegovim zahtjevima i željama, isključivo projektirati novu obiteljsku kuću i, u tom kontekstu, izraditi nacрте ne predstavlja ugovor o isporuci robe koja je izrađena prema specifikacijama potrošača ili očito prilagođena potrošaču u smislu te odredbe.

Troškovi

- 66 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se

Slijedom navedenog, Sud (šesto vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 3. stavak 3. točku (f) Direktive 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača, izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 85/577/EEZ i Direktive 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća treba tumačiti na način da ugovor sklopljen između arhitekta i potrošača na temelju kojeg se prvi obvezuje za potonjeg isključivo projektirati novu obiteljsku kuću i, u tom kontekstu, izraditi nacрте ne predstavlja ugovor za izgradnju nove građevine u smislu te odredbe.**
- 2. Članak 2. točke 3. i 4. kao i članak 16. točku (c) Direktive 2011/83 treba tumačiti na način da ugovor sklopljen između arhitekta i potrošača na temelju kojeg se prvi obvezuje za potonjeg, u skladu s njegovim zahtjevima i željama, isključivo projektirati novu obiteljsku kuću i, u tom kontekstu, izraditi nacрте ne predstavlja ugovor o isporuci robe koja je izrađena prema specifikacijama potrošača ili očito prilagođena potrošaču u smislu te odredbe.**

Potpisi